

Протягом звітнього періоду розвиток шкідників та хвороб проходив в умовах теплої дощової погоди. Дощі спостерігались різної інтенсивності від помірних до сильних (35 мм за добу) зливного характеру, що призводило до затоплення, змивання, замулювання, локального вилягання сільськогосподарських культур. Жаркі погодні умови створили стресові ситуації для розвитку окремих культур. В денні години відбувалася втрата тургору у баштанних та овочевих культурах.

У посівах **зернових колосових** культур триває шкідлива діяльність личинок різних віків **клопа шкідливої черепашки**, за чисельності 0,2-1,5, макс. в осередках Донецької, Запорізької, Луганської областей до 3-4 екз. на кв.м. Фітофагом в середньому пошкоджено 1-6% рослин. Колоскам зернових культур також завдають шкоди **хлібні жуки** та **жужелиця** (чисельністю 0,2-1, в осередках 3 екз. на кв.м, які пошкодили 1-4% колосків), **злакова попелиця** (заселено 4-25, макс. 30% рослин), **пшеничний трипс** (заселено 3-20% рослин за чисельності 1-9, макс. 15 екз. на кожний), інші фітофаги. З огрубінням зерна озимих культур попелиці перелітають на ярі зернові та злакові бур'яни. Захисні міроприємства за порогової чисельності личинок клопа шкідливої черепашки та вищевказаних фітофагів приймаються диференційовано до кожного поля.

Повсюди у посівах **озимих** та **ярих зернових колосових** культур розвиваються **борошниста роса, септоріоз, бура листкова іржа, жовта іржа, темно-бура плямистість, кореневі гнилі, подекуди ринхоспоріоз, піренофороз, інші плямистості**, якими охоплено 4-31, осередково 40-55% (Закарпатська, Київська, Черкаська обл.) рослин. На 50-100% площ ячменю **гельмінтоспоріозом** уражено 8-38, осередково на необроблених площах 50-65% рослин у Волинській, Київській, Закарпатській областях. **Летуча сажка** виявлена в господарствах Закарпатської, Кіровоградської, Львівської областях у ячмені за ураження 0,4% колосків. У господарствах Закарпатської, Львівської областей на **вівсі** прогресує **червоно-бура плямистість** (5-8% рослин). За теплої вологої погоди розвитку набули хвороби колоса: **септоріоз** (0,2-5%), **фузаріоз** (0,5-5%), **борошниста роса** (1,5-3%), **оливкова пліснява** (0,5-4,2%, Одеська, Тернопільська, Харківська обл.).

Горох скрізь пошкоджують зерноїд, **попелиця, трипс, комарик, плодояжерка, личинки бульбочкових довгоносиків**, з хвороб поширені **аскохітоз, пероноспороз, осередково іржа**. У посівах **сої** в межах порогової чисельності розвиваються та шкодять **попелиці, трипси, клопи, гусениці листогризучих совок, чортополохівки**, у південних областях **павутинний кліщ**. **Пероноспорозом, аскохітозом, септоріозом** уражено 2-5% рослин. У центральних областях у посівах сої виявляють зморшкувату мозаїку.

Повсюди в посівах **кукурудзи** розвиваються та шкодять **злакові попелиці**, триває літ **стеблового (кукурудзяного) метелика** та відкладання ним яєць. В

степових областях рослини культури пошкоджують гусениці **стеблового та лучного метеликів, совок (бавовникова, гамма, інші)**.

Для обмеження шкідливості стеблового (кукурудзяного) метелика рекомендовано проводити випуск трихограми на початку та під час масового відкладання яєць з нормою 50-100 тис. самиць, знищення бур'янів та квітучих нектароносів. Проти цього шкідника, за наявності понад 18% рослин з яйцекладками або 6-8% рослин з гусеницями, проводять обприскування посівів кукурудзи інсектицидами згідно “Переліку пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні”.

У посівах **соняшнику** продовжують розвиватись **геліхризова попелиця, клопи, трипси, цикадки, довгоносики (сірий буряковий, південний, люцерновий)**. Геліхризовою попелицею заселено 8-30, осередково 50% (Луганська обл.) рослин у слабкому та середньому ступенях. Подекуди шкодять гусениці **листогризучих совок (бавовникової, капустиної, гамми совок)**. Осередково виявляються гусениці **лучного метелика та чортополохівки** за чисельності 0,6-2 екз на кв.м. На 5-50% обстежених площ прояв мали **септоріоз (2-14% рослин), пероноспороз (2-12, макс. 30%), фомоз (1-5%), іржа (1-4%), альтернاریоз (4-6%), осередково сіра гниль (0,5-2%)**.

Посіви **цукрових буряків** продовжує заселяти **бурякова листкова попелиця**, де переважно в крайових смугах полів нею заселено 2-7% рослин, за чисельності 5-10 екз. на кожну. Також плантаціям буряків шкодять **бурякові блішки, мінуючі мухи, піщаний мідяк, щитоноски, листогризучі совки**. **Буряковий довгоносик-стеблоїд** харчується у посівах Полтавської області.

У Волинській, Тернопільській, Черкаській областях відмічається розвиток **церкоспорозу**, де ним уражено до 10% рослин. Поширення хвороби проходить більш інтенсивніше в приватному секторі. Для запобігання негативного впливу церкоспорозу на цукристість буряків, за наявності 3-5% рослин, необхідно оздоровлювати посіви дозволеними до використання препаратами

Личинками **капустиної стручкової галиці** заселено 3-10% рослин **озимого ріпаку** та пошкоджено 2-30% стручків за чисельності 1-8, макс. 15 екз. на кожну. З хвороб поширення мають **альтернاریоз, пероноспороз, фомоз, сіра гниль, стручків**.

Скрізь у плантаціях **картоплі, томатів** триває живлення личинок **колорадського жука** та вихід їх літнього покоління. Прояв **фітофторозу, альтернاریозу** картоплі, томатів відмічається в усіх зонах вирощування. Повсюди на **капусті** в різних ступенях шкодять **листогризучі совки, білани, молі, попелиці**. На **цибулі** шкодять **цибулева муха та прихованохоботник**, з хвороб – **пероноспороз**. На **огірках** шкодять **попелиці, трипси**. Погодні умови сприяли ураженню **овочевих культур пероноспорозом, антракнозом, бактеріозом**.

Скрізь в агроценозах триває літ метеликів **підгризаючих (озима, оклична)** та **листогризучих (гамма, С-чорне, капустиана, люцернова,**

бавовникова, ін.) совок, відроджуються та живляться гусениці на **сої, соняшнику, кукурудзі та овочах**.

Саранові (стадні - **італійський прус**), переважали нестадні (**кобилки, коники**), які перебувають у II-V віках, розвиваються та живляться на **неугіддях, багаторічних травах** у чисельності 0,4-3 макс. до 6 (Дніпропетровська, Луганська обл.) екз. на кв.м. У господарствах Луганської області вони пошкодили 1-4% рослин **зернових колосових, соняшника, кукурудзи**.

У Степу та центрально-східному Лісостепу триває літ **лучного метелика** першого покоління та відбувається доживлення, залялькування гусениць старших віків. У господарствах Дніпропетровської, Луганської областей гусеницями метелика першого покоління пошкоджено 1-4% рослин **соняшника, кукурудзи, багаторічних трав**. У Херсонській області відмічається літ метеликів другого покоління та відкладання ними яєць. Інтенсивність льоту метеликів II покоління коливається в межах 5-7, в осередках до 10 екз. на 10 кроків.

Погодні умови третьої декади червня та достатня кількість джерел харчування сприяють розвитку та розселенню імаго шкідника з місць резервації. Як стримуючий фактор розвитку гусениць шкідника другого покоління може бути висока температура й низька вологість повітря, яка призведе до висихання яйцекладки та загибелі гусениць молодших віків. Також високі температури можуть призвести до низької плодючості або безплідності основної частини популяції.

За оптимальної середньодобової температури повітря близько 25°C, та наявності достатньої кількості нектароносної рослинності, відносної вологості повітря більше 70% можливе збільшення чисельності шкідника та ушкодження ним культурних рослин.

Плодові насадження продовжують заселяти **сисні шкідники** (**попелиці, кліщі, медяниці, щитівки**), якими заселено 10-60% дерев, 5-22% листків. Відмічається літ метеликів II покоління яблунової плодожерки (Херсонська обл.). Гусеницями фітофага I покоління пошкоджено 1-5% плодів. На 10-80% дерев **паршею, борошнистою росою, плодовою гниллю** уражено 7-35% листків. У **виноградниках** продовжується літ метеликів **гронової листокрутки** II покоління. У Закарпатській, Миколаївській, Одеській, Херсонській областях з хвороб мають поширення **мільдю, оїдіум**, якими уражено 2-8% кущів.

У господарствах здійснюється постійний фітосанітарний нагляд за посівами сільськогосподарських культур.